

VRH ZADOVOLJSTVA

»Planike, na kupe planik! Toliko jih še nisem videl živ dan!« je nenadoma vzkliknil Milan in hlastno pokleknil k žlahtnim cveticam. V enem samem šopu sva jih naštela kar osemnajst! Tudi Baraga na svojem izletu na Snežnik ni prezrl teh upornih gorskih rožic: »Ob stezi smo opazili prve planike. Nismo jih trgali. Hrepene-nje nas je vleklo kvišku. Vsak čas bomo na vrhu in tam gori bomo našli še lepše.«

Z Malega Snežnika se spreten hribolazec lahko prej kakor v četrť ure povzpne na sam vrh Snežnika. Dobro uhojena steza vijuga zdaj med skalami, zdaj med travnatim ruševjem, vse

do koče, ki ždi tik pod vrhom. Med drugo svetovno vojno je kočja služila kot protiletalska opazovalnica.

Končno na vrhu! Z Milanom sva vso pot od »parkirišča« v gozdu do vrha Snežnika opravila v skromni uri. Toda ni bilo nikakršnega zmago-slavja, ne huronskih vzklikov, s katerimi planinci navadno zaznamajo svoj prihod na vrh. Bilo je le tiho zadovoljstvo. Nekakšno prijetno zado-ščenje.

Izpod nizkih kopastih oblakov so se jele utrinjati prve dežne kaplje in so počasi polzele po skalovju, ki je valovilo nekam navzdol in se izgublja v mehkem zelenju.

TUDI HOJE PO HRIBIH SE MORA ČLOVEK NAVADITI

GORNIŠKI VAJENEC IN MOJSTER

HELENA GIACOMELLI

TRI VRSTE ZAČETKOV

Seveda nas kdajpakdaj prešine misel: odkod v človeku žgoča žeja po hoji v gore?

Vedno znova suha usta, čeprav si še včeraj hlastno zajemal iz studenca narave: rdeče vrese, progasti volčini, beli kosmatinec, modri svišč - šopek gorskih cvetov med pomladno travo, povezanih s trakom tišine. Vanj je ptičji spev vtikal mrežasti vzorec svetlobe.

In korak, vedno znova, po istih stezah, spotikaje se čez razvejane korenine, stopajoč čez gladke skale, zlizane od podplatov tisočerihi želja, ki so uzde konjem hrepeneja, do istega, znanega cilja: vrha gore. Da bi z njega poletela misel, brez strahu, kot orel svobodno nad prepadnimi globinami (tam daleč pod črto obzorja se dolina izgublja v poletni sopolari nedeljskega popoldneva, nad njo kipi veriga gora) in se odpočila na samotni polici sredi stene, v naročju miru.

In sestop. Vedno znova vračanje v dolino. Srečna utrujenost telesa, čarobni prah drobirja na gozdarjih. Doživetja s poti pa so lučka, ki razsvetljuje temo mesta.

Ko razgrinjaš tančico za tančico z obraza narave, te vedno znova preseneča v svojo neponovljivostjo. Ker se njena podoba razkriva skozi tvoje razpoloženje.

Ne bomo torej iskali odgovorov na vprašanje: zakaj hoja v gore? Preprosto - optali bomo nahrbtnik, obuli gozdarje in šli. Tako kot gremo na koncert, na gledališko predstavo, na vaje folklorne skupine ali pevskega zbora. Kot zavijemo v disko ali s prijatelji postavimo pred blokom in skozi spokojnost večera razpredamo niti neskončnih pogovorov, ne da bi razmišljali: zakaj?

Prijetne so te stvari. Pomembne. Ne bi se jim želeli odreči. Sproščajo. Božajo dušo. So kot pravljica za lahko noč.

Z gorami se spoznavamo na več načinov.

Nekatere srečneže so starši (morda stric, teta, dedek) že kot šolarje nehote cepili s svojo zagledanostjo v gore. Z leti to cepivo vse globlje prodira v kri, jo zastruplja, bi rekel zapriseženi gornik: vsak ponoven izlet, visokogorska tura utrjuje ljubezen, ki brez blagoslova, zato pa včasih celo v nejevoljo življenjskega sopotnika, traja do groba. So pa tudi izjeme, grdi rački, ki v pubertetniških letih zavijejo z gorskih stezic in se iščejo na svojih, drugačnih poteh. Včasih se na prigovarjanje staršev še pridružijo skupnemu družinskemu izletu. Zaradi ljubega miru. Navadno tedaj niso kaj prida zgovorni. A njihov molk ni monolog s samim seboj ob razstavljenih lepotah narave. Z molkom so prekrili svoje nezadovoljstvo, praznino, ker niso videli smisla svoje hoje.

Druge, ki so že stopili v zrela leta, ne da bi jim v čudni opojnosti vzdrhtelo srce ob pogledu na gore, ki se po nevihti ostro rišejo v premodro nebo, je morda srečno naključje v podobi prijatelja ali znanca zapeljalo na prvo turo. V sredogorje, da se noga in sapa navadita strmine. Stopničko za stopničko, od gozdne stezice prek pašnika do skalnatega vrha. Od jutra v večer, od besede k tišini, ki je visoka pesem gora.

Tretji so imeli nekaj smole, ker so padli v tako družbo gornikov, ki vse leto živi za en sam vzpon - na Triglav. Začetniki, kot so bili, so šli v korak z njimi: iz udobnih, lahkih čevljev so čez noč prestopili v nerodne gozdarje, z ravne ceste zavili v kačaste klance in v prepadne stene, kjer jih je prvi nenadni pogled v globino malo pretresel in tesno prižel ob skale.

»Vsak pride na Triglav, tudi ti boš!« so zbijali vrednost vzponu, tebi pa je noga spodsavala v iskanju trdne stopinje in so prsti trepetaje

tipali za varnim oprimkom, da bi se ob jeklenici ali klinu potegnili navzgor.

Najbrž si, gorniški vajenec, res vtisnil v knjižico satovnat žig, priklenjen z verigo na mizo ob Aljaževem stolpu ter tako v eni sapi začel in končal vajeniško dobo. In lahko ostal pri tem edinem izpitu iz gorohodništva.

ODLOČITVE MED POTJO

Kajti brez muje se še čevlji ne obuje. Gojzarji pa so težki čevlji. In težke, naporne so tudi poti do najvišjih ciljev (ne samo gorskih). Če z omalovaževanjem segaš po njih, pravzaprav kaznuješ samega sebe. Ožuljene pete so še najblažja oblika. Ko se zacelijo, še brazgotina ne ostane za njimi. Bolj so pekoče rane na duši - kadar utrujenost telesa spravi na kolena voljo duha. Mlahava, izžeta cunja si se komaj pobiral neke sredi poti, ponižan v svojih očeh. Kot ovco so te gnali navzgor, brez tvoje volje, za nekim ciljem, ki ti je bil tisti hip pomemben. V takih trenutkih se v človeku rojevajo vprašanja: »Čemu ves ta napor? Da boš stopil na goro skal in se z nje razgledoval spet po skladovnici skal?« in odločitev: »Nikoli več na tako pot!«

Račun brez krčmarja je to. Ko namreč stopiš na prigarani vrh in se kot v zrcalu zagledaš med množico enako žarečih obrazov, se, srečnež, komajda prepoznaš. In ko še zamenjaš prepoteno majico in srajco za suho toploto svežega perila ter zaviti v mehko volnenega puloverja sedeš k počitku, ne razumeš svojih poprejšnjih popotnih razmišljanj in odločitev. Le kdaj pa kdaj skozi leta še zbode trn spomina. A čas prekrije s prahom pozabe tudi ta kamenček v mozaiku življenja.

Čas je res najboljši zdravnik - kadar recepte pišejo izkušnje. Recept za uživaško hojo v gore, brez mukotrpnega ovčarjenja, pa je preprosto: hoja, hoja in spet hoja. Premalo je samo do vlaka, avtobusa ali najbližje trgovine. Še ne opraviš se do tod čevlji, kaj šele, da bi se znoj zbiral v potočke in se brisal v majico. Če se boš želel ravnati po receptu, boš že našel med še tako nujnimi opravki in obveznostmi dve, morda celo tri urice prostega časa na teden. Za hojo. Navkreber. Danes počasi, jutri hitreje, pojutrišnjem lahko tudi v lahmem teku, če te ne bo izdala sapa. Po gozdni stezici, čez pašnik, ob potoku, skozi dremotne vasi v jutru, mimo odmaknjenih zaselkov, v soncu, megli, tudi z dežnikom v roki, v prvem, še kašastem snegu, skozi zimske žamete - kot sol in kruh ti bodo postale te urice v naravi.

NIZKE IN VISOKE GORE

Skoraj vse, kar ti ponujajo visoke gore, v po-manjšani obliki lahko najdeš korak, dva od hišnega praga:

- Šmarna gora: za vsak dan v tednu druga stezica.
- Polhograjska Grmada: dve, tri ure sprehoda za sproščujoč oddih in razgled za dušo.

- Sv. Primož nad Stahovico: skozi usta dreves si prečistiš pljuča, paseš oči na listnati halji jesenskega gozda in použiješ pogled na megličasto otožne vrhove Kamniških planin.

- Gojška, Mala in Velika planina: tihota se lovi med bajtami, stopa v pozabljene sledove gojzarjev na prvem snegu in sede k zapoznelemu cvetu na zaplati goline sredi mrzlega pašnika.

Prepolna je lahko košarica doživetij s teh krajših potepanj. Pogrešaš pa na njih širino prostora, prepadne višine in mogočnost skalnih gmot. In dolge ure hoje, palček med velikani, minljiv med večnostjo, ki jo neprestano kruši zob časa - melišča skozi stoletja vztrajno lezejo višje in višje pod stene. Zasipajo jih, požirajo.

Ljudska modrost »Kdor z majhnim ni zadovoljen, velikega vreden ni«, prevedena v gorniški jezik, pomeni:

Če ne občutiš lepote v drobnem cvetu, v soncu, ki preseva skozi meglo v jutranjem gozdu, v oddaljenem opoldanskem zvonjenju iz cerkva v dolini (ki vstopa v kamrico nekih davnih spominjanj), v cingljanju kravjih zvoncev na planini, v večglasni pesmi vetra, v vihamiku s skrivenčnimi vejami, v begu splašenih srn, v opozorilnem žvižgu gamsov, ko prestopiš njihov mir, se boš tudi po vzponu na Triglav ali katerokoli drugo goro praznega srca vrnil v dolino.

Gore ti ne morejo dati, česar že ni v tebi. Kot ne more vzkleti seme, ki ga veter zanesa na kamnita tla. Še tako ozka razpoka v skali pa je že lahko dom drobnemu cvetu.

Smrt Wande Rutkiewicz?

*Te dni, ko zaključujemo to številko Planinskega vestnika, so časniki objavili vest, da je v himalajskih prostranstvih izgnila poljska alpinistka **Wanda Rutkiewicz**. Skoraj natančno leto dni potem, ko je s slovenskimi alpinisti in alpinistko **Marijo Frantar** poskusila priplezati na glavni vrh Kangčendzenge, pa ji takrat to ni uspelo, je letos na tej gori spet poskusila: kot prva ženska na svetu je hotela stati na tretji najvišji gori na svetu, na 8586 metrov visokem glavnem vrhu Kanca. Najuspešnejša osvajaalka osemstisočakov na svetu bi v primeru uspeha na tej gori imela v žepu devet osemstisočakov.*

*Kot je povedal Mehičan **Carlos Carsolio**, ki jo je videl zadnji, ko je sama odšla proti vrhu gore, je popolnoma zanesljivo, da je mrtva; štirinajst dni je namreč minilo, preden je nepalskemu ministrstvu za turizem v Katmanduju sporočil, da Rutkiewiczze ni z gore.*